

Bataaki Pool yaade to Romankooŋe

¹ Bataaki ki to am yuuri, miin Pool. Mi maccudo Iisaa Almasiihu, mi noddaado faa mi laatoo nulaado muudum. Wo mi cubaado faa mi yotina Kabaaru Laamdo Lobbo. ² Kabaaru Lobbo oon wo mo Laamdo aadiino gilla e annabaabe muudum ley Binndi ceniidi diin. ³ Kabaaru oon wo haala Biyiiko haalata. Fodde neddaaku muudum wo yuurudo e Daawda. ⁴ Fodde Ruuhu ceniido du, holliraama wo Bii Laamdo jom baawde ko ummitii e maayde duum. Oon woni Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu. ⁵ Saabe makko min kebiri moyyere laataade nulaabe faa yimbe yuuruŋe e lenyi fuu ngoondina mo, downtanoo mo, de innde makko teddinee. ⁶ Onon du, odon njeyaa e maabe, onon be Laamdo noddi faa kawton e Iisaa Almasiihu been. ⁷ Mido jowta on fuu, onon wonbe ley Roma be Laamdo horsini de noddi faa laatoo seniiŋe. Wo Laamdo Baaba meeden e Joomiraado men Iisaa Almasiihu kokku on moyyere e jam.

No Pool yidiri yi'ude goondinbe wonbe Roma been

⁸ Ko artii fuu, mido yetta Laamdo e dow innde Iisaa Almasiihu saabe moodon on fuu, sabo haala goondinal moodon ina haalee ley adunaaru fuu. ⁹ Laamdo mo ndewammi e bernde am fuu e ko ngollanammi Kabaaru Lobbo haala Biyum duum, wo seedee mido miccoo on wakkati fuu ¹⁰ e ley

du'aawuuji am fuu. Midó ñaaroo Laamdo new-nana kam laawol e ley muuyde muudum no mi warda to moodon. ¹¹ Sabo mido yidi yi'ude on sanne, faa mi yottinana on dokkal yuurungal e Ruuhu faa semmbindina on. ¹² Woodi, ko njidumi wi'ude wo faa cemmbunduren ley goondinal ngal kawtuden ngaal, goondinal am semmbina on, ngal moodon du semmbina kam. ¹³ Sakiraaŋe, mido yidi paamon: kile keewde ngadumi anniya mi waran to moodon de mido faddaa faa hannden. Midó yidi warude faa danya ŋe keŋumi hakkunde moodon saabe Almasiihu hono no keŋirmi yimŋe hakkunde lenyi goddi ni. ¹⁴ Tilay mi yaha to yimŋe fuu, yimŋe ngallu e wonŋe ladde, to joomiraaŋe annal e majjuŋe. ¹⁵ Dum wadi de mido yidi wajaade on Kabaaru Lobbo oon, onon yimŋe Roma du.

Haala baawde Kabaaru Lobbo

¹⁶ Mi semtirtaa Kabaaru Lobbo oon, sabo wo o baawde Laamdo faa hisina goondindo mo fuu: Al-huudiyankooŋe tafon, de caggal duum, lenyi goddi fuu. ¹⁷ Sabo Kabaaru Lobbo oon ina ŋangina no Laamdo fonnditorii, ina ŋangina wo e goondinal tan neddo ndaardetee ponnditiido yeeso Laamdo, illa fuddoode faa e timmoode. Wo noon Binndi diin mbiiri: «Ponnditiido wuurdan goondinal.»*

Haala tikkere Laamdo dow luttal yimŋe

¹⁸ Tikkere Laamdo ina ŋanga illa dow kammu ina jippoo dow luttugol yimŋe e oonyaare muŋŋen fuu. Iŋe kada goonga ŋangude saabe oonyaare maŋŋe ndeen. ¹⁹ Si goonga ko neddo waawi

* **1:17** Habakuk 2.4.

anndude e Laamdo duum ina laabani 6e, sabo Laamdo hollii 6e dum. ²⁰ Sabo gilla Laamdo tagi adunaaru ndu faa hannden, golle muudum ina 6angina sifa muudum mo yi'ataake oon faa laaba, dum woni baawde makko faa abada deen e no o worri fuu. Saabe duum, yimbe been ngalaa ko 6e njaaboo fey. ²¹ Fay si taweede i6e anndi Laamdo, 6e teddiniraay dum no foti teddinireede noon, 6e njettaay mo du. Miilooji ma6be diin laatake 6oli, 6erde ma6be puuyde deen du ni66ii. ²² I6e njaara wo 6e jom'en hakkillo, jako wo 6e majju6e. ²³ Be loomtinirii teddeengal Laamdo duumiido oon tooruuji nanndudi e yimbe maayoo6e e pooli e kulle de koyde nay e daasotoode.

²⁴ Saabe duum, Laamdo yoppidi 6e e muuyde yonkiiji ma6be tuunde faa 6e kuyfini 6alli ma6be hakkunde ma6be. ²⁵ Be loomtinirii Laamdo goongaajo oon e fewre, 6e teddinii ko tagaa, 6e ndewi dum, 6e njoppi Tagudo oon. Oon woni jetteteedo faa abada! Aamiina. ²⁶ Saabe duum, Laamdo yoppidi 6e e muuyde terde ma6be cementiniide. Rew6e ma6be been mbattiti ko haani wadeede e 6alli mu6ben e ko haanaa. ²⁷ Hono noon wor6e been du njoppi wondude e rew6e faa naati na muuyundura. Wor6e ina ngadundura ko semtinii, de 6e njomnitoree ley 6alli ma6be fodde majjere ma6be.

²⁸ Saabe ko 6e miilinoo anndude Laamdo walaa ko nafata duum, Laamdo yoppidi 6e e majjere ma6be, faa 6e ngadi ko neddo haanaa wadude. ²⁹ I6e keewi oonyaare e bonanda e eelgal e nganyaandi fuu. I6e keewi kiram e warhoore e poodundural e jamba e anniya bondo. Wo 6e nyo'oo6e yimbe, ³⁰ wo 6e mbonkotoo6e,

wanyuŋe Laamdo. Wo ŋe huyfinoŋe yimŋe, wo ŋe mawninkiniibe, mantotoŋe. Iŋe piloo laabi kesi faa ŋe ngada ko boni. Iŋe calanoo saaraaŋe maŋŋe. ³¹ Be ngalaa hakkillo, ŋe koolnaaki, ŋe yoorŋe berde, ŋe ngalaa yurmeende. ³² Iŋe anndi ko Laamdo yamiri: gadoowo golleeji di fuu ina haani maayde. Ammaa wanaa golleeji diin tan ŋe ngadata, iŋe njardoo woŋŋe du ngada di.

2

Haala jukkungo Laamdo

¹ Ndelle, aan peloowo woŋŋe oon, mo laatidaa fuu a walaa ko njaabodaa. Sabo si a felii goddo, ada liba hoore maa, sabo aan du ada wada dum. ² Eden anndi Laamdo ina saroo wadoŋŋe hono golleeji diin fodde goonga. ³ Aan peloowo wadoŋŋe iri golleeji diin tawee hono noon ngadirtaa, yalla ada sikki a dadan jukkungo sariya Laamdo ngoon naa? ⁴ Naa a jawdo moyyuki Laamdo mawki kiin, kam e munyal muudum e heese muudum naa? Yalla a faamaay moyyuki muudum ina yaare faa tuubaa? ⁵ Ammaa ko a joordo bernde, a caliido tuubude duum, ada waddana hoore maa tikkere Laamdo nyannde Laamdo banginta tikkere muudum e sariya mum ponnditiido oon. ⁶ Sabo Laamdo barjoto mono fuu golle muudum. ⁷ Wadoŋŋe ko woodi e ley munyal, filotoŋŋe darja e teddeengal e ko duumotoo been, keŋan nguurndam nduumiidam. ⁸ Ammaa filotoŋŋe ko nafata ko'e muŋŋen, saliiŋe goonga de ina kaŋŋii e bonanda been, jukkungo naawngo keŋata. ⁹ Torra e billaare ngoodanii gadoowo ko boni fuu: Alhuudiyankooŋe tafon, de

lenyi goddī njokka. ¹⁰ Ammaa darja e teddeengal e jam ngoodanii gadoowo ko woodi fuu, Alhuudiyankooŋe tafon, de lenyi goddī njokka. ¹¹ Sabo Laamdo burdintaa yimbe.

¹² Kala gadoowo hakke mo anndaa Tawreeta Muusaa halkan tawa saroraaka Tawreeta oon. Katin du gadoowo hakke tawi na anndi Tawreeta, sarorte Tawreeta oon. ¹³ Yimbe ndaardataake fonnditiibe yeeso Laamdo e hettindanaade Tawreeta tan. Wo wadooŋe ko Tawreeta wi'i been ndaardetee wo fonnditiibe. ¹⁴ Be nganaa Alhuudiyankooŋe been, e rafi mubben anndude Tawreeta fuu, si be ngadirii no Tawreeta oon wi'iri ni e ley muuyde ko'e maŋŋe, be kollii ibe njogii Tawreeta e ley hakkillooji maŋŋe fay si be ngalaa Tawreeta Muusaa oon. ¹⁵ Be kollii ko Tawreeta Muusaa oon yamiri duum ina winndaa e berde maŋŋe. Berde maŋŋe ina ceedanoo be, wakkati wakkati miilooji maŋŋe na pela be, wakkati gom du na laamna be. ¹⁶ Dum bangowan nyannde Laamdo yamirta Iisaa Almasiihu saroo ko suudii ley berde duum, no fotirta e Kabaaru Lobbo mo mbaajotoomi oon.

No Alhuudiyankooŋe ngorri e Tawreeta Muusaa

¹⁷ Aan, bi'udo wo a Alhuudiyanke, ada tuugii Tawreeta Muusaa, ada mantaroo kawtal maa e Laamdo, ¹⁸ ada anndi muuyde Laamdo, ada waawi subaade ko woodi sabo a jannginaama Tawreeta oon. ¹⁹ A tannyorii wo a dowoowo wumbe, wo a annoora wonbe e nimre been. ²⁰ Ada waajoo be njanngaay been, ada janngina sukaaŋe saabe ko njogidaa anndal e goonga faa hiŋŋi e ley Tawreeta Muusaa oon duum. ²¹ Woodi ndelle, ada tindina woŋŋe, yalla a tindintaa hoore maa naa? Ada

waajoo taa mbujjee, a wujjataa naa? ²² Ada wi'a taa njeenee, a jeenataa naa? Ada harmina tooruuji, a wujjataa ley cuudi majji toon naa? ²³ Aan mantortoodo Tawreeta, a huyfintaa innde Laamdo e luttugol maa Tawreeta oon naa? ²⁴ Dum wadi de Binndi diin mbi'i: «Onon ngadi de yimbe 6e nganaa Alhuudiyankooŋe been ina mbonkoo innde Laamdo.»*

²⁵ Woodi, si ada hayba jamirooje Tawreeta, taadagol Alhuudiyankooŋe ina waawi nafude ma. Ammaa si ada lutta jamirooje deen, a laatake hono mo taadaaki ni. ²⁶ Si mo taadaaki haybii jamirooje Tawreeta, wanaa Laamdo ndaardan joomum hono o taadiido nii naa? ²⁷ Mo taadaaki de na hayba Tawreeta Muusaa oon, kam saroyte aan luttudo Tawreeta oon, fay si a taadiido annudo Binndi diin. ²⁸ Sabo wanaa ko yi'etee duum wadata neddo Alhuudiyanke jaati, wanaa ko golletee e banndu duum woni taadagol. ²⁹ Wo ko yi'ataake duum wadata neddo Alhuudiyanke jaati, taadagol du ley bernde muudum tawetee. Wo Ruuhu gollata dum, wanaa binndi. Manoore neddo oon, wanaa to yimbe yuurata, wo to Laamdo nde yuurata.

3

¹ Ndelle, dume Alhuudiya'en burdi lenyi goddi? Dume woni nafaa taadagol? ² Ina heewi e alhaaliiji fuu. Ko artii fuu, Laamdo halfinii 6e konngol muudum. ³ Goonga, wobbe maŋŋe koolnaaki. Yalla dum ina waawi bonnude ko Laamdo wo koolniido duum naa? ⁴ Dum waawaa koy! Fay si

* **2:24** Esaaya 52.5.

yimŋe fuu wo fewooŋe, tilay Laamŋo kaa annditee wo goongante. Wo hono noon winndiraa: «Fonnditaare maada ina annditee e ko kaalataa duum,

si a sardaama du fu, a liŋan.»*

⁵ Do mi haaldan hono no woŋŋe kaaldata ni: si oonyaaare meeden ina beyda hollude fonnditaare Laamŋo ndeen, noy mbi'eten? Yalla en mbi'an Laamŋo wo oonyiido si jippinii tikkere muudum dow meeden naa? ⁶ Fay seeda! Sabo si Laamŋo wo oonyiido, noy o sarortoo adunaaru ndu? ⁷ Goddo na waawi wi'ude faa hannden: si fewre am beydii hollude goongalaaku Laamŋo faa dum mawninii teddeengal muudum, ko wadi mido saree hono wo mi luttoowo? ⁸ Si neddo na miilira nii fu, wi'an: «Ngaden ko boni faa ko woodi funta.» Won mbonkotooŋe ina mbi'a enen du eden mbiira noon. Yimŋe been kaa, jukkungo muŋŋen ina foti e golle muŋŋen.

No yimŋe fuu ndonkiri laataade fonnditiibe

⁹ Ndelle, enen Alhuudiyankooŋe been, eden buri yimŋe heddiibe naa? En buraa koy. Sabo mi hollii Alhuudiyanke e mo wanaa Alhuudiyanke fuu e ley hakkeji ngoni. ¹⁰ Wo hono no winndiraa:

«Walaa fuu ponnditiido, fay gooto,

¹¹ fay gooto walaa paamal,

fay gooto filataako Laamŋo.

¹² Yimŋe fuu mbosake laawol, fuu laatake ɓolŋe.

Walaa fuu gadoowo ko woodi, fay gooto.»†

¹³ «Kunndude maŋŋe ina nga'i hono caabeeje uddi-tiide ni,

* **3:4** Jabuura 51.6. † **3:12** Jabuura 14.1-3, 53.2-4.

demle maŋŋe ina kaala hiila.

Toni maŋŋe ina caawi tooke bolle.»‡

14 «Kunndude maŋŋe ina keewi kuddi e haalaaji mettudi.»§

15 «Koyde maŋŋe ina njaawi rufude yiyam.

16 Bonanda e mettorgal ina njokki 6e to 6e njahata fuu,

17 6e anndaa laawol jam.»*

18 «Kulol Laamdo walaa e berde maŋŋe fey.»†

19 Eden anndi huunde fuu ko Tawreeta Muusaa oon wi'i, wo won6e e ley muudum 6een haaldi, faa kunndude fuu ndeyyinoo, de yim6e adunaaru fuu paama ina poti e hiiteede kiite Laamdo. 20 Sabo fay gooto ndaardataake ponnditiido yeeso Laamdo saabe haybude muudum Tawreeta Muusaa. Si goonga, golle Tawreeta oon haadii e anndinde yim6e ko woni hakke.

No yim6e laartotoo fonnditiibe yeeso Laamdo

21 Ammaa joonin Laamdo 6anginii no fonnditaare muudum hebirtee ko wanaa haybude Tawreeta Muusaa. Tawreeta oon e dewte annabaabe deen kaaliino kabaaru majjum: 22 o ndaardan goondin6e 6een fuu wo fonnditiibe saabe goondinal mu6ben Iisaa Almasiihu. Sabo walaa ko senndi yim6e: 23 yim6e fuu luttii, kewtaay yottaade darja Laamdo. 24 Ammaa Laamdo tiigorake 6e fonnditiibe e dokkal saabe hinney muudum. O wadirii dum e Iisaa Almasiihu dimdindo 6e oon. 25 Wo kam

‡ 3:13 Jabuura 5.10, 140.4. § 3:14 Jabuura 10.7. * 3:17 Esaaya 59.7-8. † 3:18 Jabuura 36.2.

Laamɗo wadi kirsamaari ittoori hakkeji†, faa ittiri hakkeji goondinɓe diin e yiyyam muudum. Hono noon Laamɗo holliri fonnditaare muudum, fay si jukkaakino luttuɓe arande ²⁶ saabe munyal muudum. O wadirii dum faa o ɓangina fonnditaare makko ley jamaanu mo ngonden o, faa o holla wo o ponnditiido, woodi du, neddo fuu goondindo Iisaa, o ndaardan dum ponnditiido.

²⁷ Ndelle, dume neddo waawi mantoraade? Walaa! Haybude Tawreeta Muusaa oon wadi dum naa? Wanaa! Goondinal tan wadi dum! ²⁸ Sabo miden anndi neddo ndaardete ponnditiido saabe goondinal muudum, wanaa saabe haybugol muudum Tawreeta. ²⁹ Naa Laamɗo wo Laamɗo Alhuudiyankooɓe tan naa? Wanaa wo o Laamɗo lenyi goddi diin du naa? Goonga, wo o Laamɗo lenyi goddi diin du. ³⁰ Sabo Laamɗo gooto woodi, ndaardoowo taadiiɓe been fonnditiibe saabe goondinal muɓɓen, ɓe taadaaki been du o ndaardan dum'en fonnditiibe saabe goondinal muɓɓen. ³¹ Ndelle, min ngadii Tawreeta Muusaa oon wo ɓolum saabe goondinal naa? Fay seeda! Min ɓoldinaay mo, min tabintinii mo!

4

Haala goondinal Ibrahiima

¹ Dume mbi'eten dow Ibrahiima maami en oon? Dume o ekitii dow kabaaru oon? ² Si tawino o laatake ponnditiido saabe golleeji makko diin, ndeen imo waawunoo mantaade. De yeeso

† **3:25** Haala kirsamaari kaan, e geresankooɓe ina waawi hollude kirsamaari ittoori hakke, ittoori nganyaandi hakkunde yimɓe e Laamɗo du.

Laamdo kaa o waawaa mantaade. ³ Sabo Bindi diin mbi'ii: «Ibrahiima goondinii Laamdo, de Laamdo hiisorii mo saabe majjum wo o ponnditiido.»* ⁴ Woodi, si neddo gollii fu, njobdi muudum hiisortaake hono moyyere, wo ko tilsi yobeede. ⁵ Ammaa yeeso Laamdo neddo waawaa yowude jikke muudum dow golle mum. Sanaa o goondina Laamdo baawdo nanngirde bonbe wo fonnditiibe oon, ndeen goondinal makko hiisete wo fonnditaare. ⁶ Noon Daawda du haaliri dow barke neddo mo Laamdo hiisorii ponnditiido baka gollleeji ngalaa. O wi'ii:

⁷ «Barke woodanii yimbe be lutti mubben njaafaa, be hakkeeki mubben mooytaa.

⁸ Barke woodanii neddo fuu mo Joomiraado hiisaaki hakkeeki muudum.»†

⁹ Yalla taadiibe been tan njeji barke oon naa? Yalla be taadaaki been ngalaa toon naa? En mbi'ii: wo saabe goondinal Laamdo hiisorii Ibrahiima wo ponnditiido. ¹⁰ Ndelle, noy Ibrahiima worrunoo nde ndaardanoo wo ponnditiido ndeen? O taadiido naa o wanaa? Si goonga, o ndaardaama o ponnditiido gilla o taadaaki. ¹¹ Taadagol makko du wo maande holloore fonnditaare makko saabe goondinal ngal o woodunoo gilla o taadaaki. Hono noon, o laatorii maama goondinbe be taadaaki been fuu, faa been du kiisoree wo fonnditiibe. ¹² Kanko woni baaba taadiibe du, de be kaadaay e taadagol tan. Wo be jokkuibe laawol makko du, kanko baaba meeden Ibrahiima goondindo Laamdo gilla taadaaki.

* **4:3** Fudfoode 15.6. † **4:8** Jabuura 32.1-2.

Amaana mo Laamdo wadani Ibrahiima

¹³ Laamdo aadake hokkude Ibrahiima e yuwdi muudum adunaaru ndu. Amaana oon daraaki dow ko Ibrahiima jokki Tawreeta oon, ammaa darake dow fonnditaare nde Ibrahiima hebi saabe goondinal muudum ndeen. ¹⁴ Sabo si amaana oon darake dow jokkugol Tawreeta fu, goondinal laatake 6olal, woodi amaana oon du nafataa. ¹⁵ Sabo jamirooje Tawreeta deen wo jukkungo Laamdo ngaddata. De si jamirooje ngalaa fu, lutti du ngalaa.

¹⁶ Ndelle, amaana Laamdo oon wo dow goondinal yowii, faa laatooyere makko. O tabitan e yuwdi Ibrahiima fuu, wanaa hokkaabe Tawreeta tan, ammaa goondinirbe no Ibrahiima goondiniri ni been fuu. Kanko woni maama meeden en fuu. ¹⁷ Dum ina hawra e ko winndaa dow Ibrahiima: «Mi wadii ma baaba lenyi keewdi.»[†] Wo noon dum laatorii yeeso Laamdo mo Ibrahiima goondini, kokkoowo maaybe nguurndam, jamiroowo ko walaa duum laatooyere. ¹⁸ Fay si Ibrahiima walaa daliili dow ko yowa jikke muudum hebude yuwdi katin, o heddi imo goondini. Wo nii o laatorii baaba lenyi keewdi no Laamdo wiirunoo mo ni: «Hono nii yuwdi maada fotata.»[§] ¹⁹ Ibrahiima duubi muudum ina ngada hono hemre, ammaa goondinal mum lokkidaay nde yi'unoo banndu mum naywii, deekum Saaratu oon du naywii, faltake rimude. ²⁰ O sikkitiraay amaana Laamdo oon. Ko laatii dey, goondinal makko beydii semmbe, o teddini Laamdo. ²¹ O tannyorii Laamdo ina waawi

[†] **4:17** Fuddoode 17.5. **§ 4:18** Fuddoode 15.5.

tabintinde amaana muuŋum. ²² Saabe duum, «Laamdo hiisorii mo wo o ponnditiido.» ²³ Ko Binndi diin mbi'i «Laamdo hiisorake mo wo o ponnditiido» duum, wanaa saabe makko tan winndiraa. ²⁴ Idum winndiraa saabe meeden enen du. Laamdo hiisorto en fonnditiibe, enen goonŋinbe Laamdo iirtinii Joomiraado meeden Iisaa e maayde oon. ²⁵ O hokkitiraama, o maayi saabe lutti men, de o iirtinaa faa ndaardeden fonnditiibe.

5

Haala jam hakkunde meeden e Laamdo

¹ Ko kebuŋen ndaardeede fonnditiibe saabe goonŋinal duum, wadii jam hakkunde meeden e Laamdo saabe Joomiraado men Iisaa Almasiihu. ² Kam udditani en dammbugal hinney Laamdo mo ngonden joonin saabe goonŋinal meeden. Ley majjum eden ceyoroo jikke wondude e darja Laamdo. ³ Wanaa dum tan, eden ceyoroo torraaji meeden du sabo eden anndi torraaji ndimata munyal, ⁴ munyal du rima ne'aaku, ne'aaku du rima jikke. ⁵ Jikke oon du waasataake, sabo Ruuhu Ceniido mo kokkaŋen oon hebbinii en njinngu Laamdo.

⁶ Sabo ley wakkati mo Laamdo suŋii oon, nde tawanoo en ngalaano semmbe ndeen, Almasiihu maayani en, enen luttube Laamdo. ⁷ Ina tiidi ko goddo jaba maayande neddo fay si wo ponnditiido. Ina hasii goddo suusa maayande lobbo. ⁸ Ammaa Laamdo hollii no yidiri en ko Almasiihu maayanii en gilla en luttube. ⁹ Joonin ko ndaardaŋen en fonnditiibe saabe yiyam makko duum, tannyoral en

ndaŋan tikkere Laamdo du saabe makko. ¹⁰ Sabo nde laatinoden waybe Laamdo ndeen, Laamdo rewrintinii en e muudum saabe maayde Biyum. Ko ndewrintinaden e makko joonin duum, sikke fuu walaa en kisinte saabe nguurndam Biyiiko oon du. ¹¹ De wanaa duum tan, ammaa eden ceyoroo Laamdo saabe Joomiraado men Iisaa Almasiihu, dewrintindo en e Laamdo oon.

No Aadama nannditirta e Almasiihu

¹² Joonin le, wo saabe neddo gooto de hakke naati e adunaaru, woodi hakkeji diin du ngaddi maayde. Noon maayde ndeen yottorii yimbe fuu, sabo be fuu be luttii. ¹³ Si goonga, gilla Tawreeta Muusaa oon jippinaaka, hakkeji ina ngoodi e adunaaru ndu. De si jamirooje Tawreeta ngalaa, hakkeji kiisataake. ¹⁴ Gilla e Aadama faa e Muusaa, walaa fuu mo maayde jaalaaki, fay yimbe be ngadaay hakke iri mo Aadama wadi nde luttunoo yamiroore Laamdo. Aadama oon wo alhaali garowo oon.

¹⁵ Ammaa en kaanaa fonndude luttal Aadama e dokkal Laamdo. Goonga, yimbe heewbe maayii saabe luttal neddo gooto. Ammaa hinney Laamdo, kam e dokkal ngal hokki yimbe heewbe saabe neddo gooto ina buri dum fuu manngu. Neddo oon woni Iisaa Almasiihu. ¹⁶ Katin du en kaanaa fonndude ko dokkal Laamdo rimata duum e ko luttal neddo gooto rimata duum. Sabo sariya wadaama dow luttal gootal ngaal, de dum waddi jukkungo. Ammaa moyyere Laamdo mawnde wari caggal lutti keewdi, de dum waddi fonnditaare. ¹⁷ Wo saabe luttal neddo gooto maayde laamorii yimbe. Ammaa dum waawaa fonndeede

e laamagol hebo6e moyyere Laamdo heewnde e dokkal fonnditaare been. Been laamortoo e nguurndam saabe neddo gooto. Oon woni lisaa Almasiihu.

¹⁸ Ndelle, no luttal neddo gooto waddirani yimbe fuu jukkungo ni, hono noon du gollal ponnditingal ngal neddo gooto golli ina laatanoo yimbe fuu fonnditaare e nguurndam. ¹⁹ No salaare neddo gooto wadiri yimbe heewbe luttube ni, hono noon dowtaare neddo gooto du wadiroyta heewbe ndaardee fonnditiibe.

²⁰ Tawreeta naatii faa lutti beyda annditeede. Ammaa fay ko lutti keewi duum fu, hinney Laamdo 6uri heewude. ²¹ Hono no luttal laamorii de waddi maayde ni, hono noon hinney Laamdo oon du laamortoo saabe fonnditaare, faa yaara en to nguurndam nduumiidam saabe lisaa Almasiihu Joomiraado meeden.

6

Haala maaydude e Almasiihu e wuurdude e muudum

¹ Ndelle, dume mbi'eten? En keddoto e hakkeji yalla hinney Laamdo ina beydoo naa? ² Kayto! Dum waawaa laataade! En ceedii e hakkeji faa laatoden maaybe to majji. Ndelle noy mbuurdirten ley majji katin? ³ Odon anndi lootagal meeden batisima kabbungal en e Iisaa Almasiihu ngaal hawtii en e maayde muudum du. ⁴ Ndelle, e ley lootagal batisima ngaal en maaydii e makko, en uwidaama e makko. Ndeen du, no Almasiihu iirtorii e hakkunde maaybe saabe baawde Baabiiwo teddude deen, enen du en mbuurda

noon nguurndam kesam. ⁵ Sabo si en kawtii e makko ley maayde nanndunde e maayde makko, en kawtan e makko ummitagol nanndungol e ngol makko. ⁶ Ndelle eden paami dum do: tomottaaku meeden kiinngu nguun tontidaama e makko dow leggal palaangal, faa baawde balli men luttooji diin kalka, faa tawee en nganaa maccube hakke katin. ⁷ Sabo si neddo maayii fu, yaltii e hawju hakke. ⁸ Ko maayduđen e Almasiihu duum, eden koolii en mbuurdan e makko du. ⁹ Sabo eden anndi ko Almasiihu iirtii e hakkunde maaybe duum, maayataa katin. Maayde walaa baawde dow makko katin. ¹⁰ Ko o maayi duum, wo saabe hakkeji yimbe nde wootere faa abada. Joonin ko o wuuri duum, wo muuyde Laamdo o wuurani. ¹¹ Hono noon, onon du, laatee maaybe be hakkeji laamaaki, de laatanodon Laamdo wuuruŋe e kawtal Iisaa Almasiihu.

¹² Ndelle, taa accee hakke laamoo balli moodon maayooji diin faa njokkon muuyde majji. ¹³ Taa kokkitiree terde balli mon hakke, taa ngadon de kabitirde oonyaare. Kokkee ko'e mon Laamdo, sabo on iirtinaama e maayde, odon mbuuri. Kokkee terde moodon Laamdo faa de laatoo kabitirde fonnditaare. ¹⁴ Hakke laamataako on katin, sabo on ngalaa ley jamirooje Tawreeta. Wo ley hinney Laamdo ngondon.

No yimbe laatortoo golloŋe downtaniibe fonnditaare

¹⁵ Ndelle noy? Yalla en ngadan hakke sabo ley hinney ngonden wanaa ley Tawreeta naa? Kayto! Dum waawaa laataade! ¹⁶ On paamaay naa? Si on kokkii goddo ko'e mon faa ngollanon

dum, dōwtanodon dum fu, on laatake maccuŋe mo dōwtantodon oon. Ndelle, naa on laatake maccuŋe hakke jaarooŋo on e maayde, naa on dōwtanake Laamdo jaarooŋo on e fonnditaare. ¹⁷ Ammaa jettooje ngoodanii Laamdo! Arande wo on maccuŋe hakke, de joonin on laatake jokkirŋe laawol ngol njannginadon ngool e berde laaŋuŋe. ¹⁸ On ndimdinaama e hakke, on laatake maccuŋe fonnditaare. ¹⁹ Mido haalda do no yimŋe paamirta ni saabe lokkaaku moodon. Arande odon ngatunoo terde mon ley hawju tuundi e bonanda faa ko boni beydoo. Joonin kaa, ngadiron de noon ley hawju fonnditaare faa ngollon ko senii.

²⁰ Nde ngonnodon ley maccuŋgaaku hakke ndeen, on laataakino gollooŋe dōwtaniiŋe fonnditaare. ²¹ Nafaa oye keŋudon e majjum wakkati oon? Fay huunde, si wanaa ko cementirton hannden dūum, sabo cakitte majjum wo maayde. ²² Ammaa joonin, on ndimdinaama e maccuŋgaaku hakke, on laatake maccuŋe Laamdo. Nafaa mo keŋudon wo joonnde seniinde, de cakitte majjum du wo nguurndam nduumiidam. ²³ Sabo njobdi hakke wo maayde, ammaa dokkal Laamdo wo nguurndam nduumiidam e ley kawtal Iisaa Almasiihu Joomiraado meeden.

7

No yimŋe kabŋitiraa e jamirooje Tawreeta

¹ Sakiraaŋe, mido haalana on onon annuŋe Tawreeta Muusaa. Odon anndi jamirooje Tawreeta na ndawrana neddo haddi nguurndam muudum tan. ² Hono nii debbo ŋaŋaado du, jamirooje kaŋŋiri dum e gorum oon si gorum

oon ina wuuri. Ammaa si gorum oon maayii fu, o haŋŋitaama e jamirooje kaŋŋunooŋe mo deen. ³ Si goddo ŋaŋii mo e ley nguurndam goriiko oon, wi'ete wo o jeenoowo. Ammaa si goriiko oon maayii, jamirooje deen njoppa mo, o wi'ataake jeenoowo si o ŋaŋundurii e gorko goddo. ⁴ Sakiraaŋe am, onon du, fodde Tawreeta Muusaa, on laatake maayŋe. On yuwii e ley muudum saabe ŋaŋndu Almasiihu tontanaandu on nduun faa njeyadon e muudum. Kam woni mo Laamdo iirtini e hakkunde maayŋe oon faa ngollen ko welata Laamdo. ⁵ Wakkati nde ngonnoden ley hawju muuyde terde ndeen, muuyde meeden bonde de Tawreeta ummini deen ina ngolla e ŋalli men faa njaara en to maayde. ⁶ Ammaa joonin, en ndimɗinaama e Tawreeta. Fodde Tawreeta kaŋŋunooŋo en oon, en laatake maayŋe, faa mbaawen gollande Laamdo dow laawol kesol ngol Ruuhu muudum hawjii, wanaa dow laawol kiingol ngol binndi njamirnoo.

No Tawreeta Muusaa anndiniri ko woni luttal

⁷ Ndelle, dume mbi'eten? Tawreeta Muusaa oon wo hakke naa? Wanaa koy! Ammaa, si Tawreeta walaa fu, mi anndaano ko woni hakke. Sabo mi anndaano ko woni muuyude ko jeyaa si Tawreeta wi'aayno: «Taa muuyu ko a jeyaa!» ⁸ Ammaa hakke adii ko jamirooje kaɗi duum, de waɗi e am siyiji muuyde terde fuu. Sabo si Tawreeta walaano fu, hakke wo huunde waatunde. ⁹ Miin e hoore am, nde mi anndaano Tawreeta arande ndeen, mido wuurnoo, ammaa ko kadaadi diin ngari duum, hakkeji laatii buurɗi, ¹⁰ de miin du, maayumi. Jamirooje kaanunooŋe waɗande kam

nguurndam deen, laatii jaarooje kam to maayde. ¹¹ Sabo hakke adii kadaadi diin, de hiili kam, wardi kam di. ¹² Ndelle, Tawreeta Muusaa wo ceniido, jamirooje deen du wo ceniide, wo ponnditiide, wo moyyude.

¹³ Ndelle, yalla ko woodi waddanii kam maayde naa? Dum waawaa laataade! Wo hakke wadi dum. Hono nii hakke annditirtee wo hakke jaati, sabo o nawtorake ko woodi faa rimana kam maayde. Ndelle, jamirooje deen kolli hakke oon wo huunde bonnde faa faltii haddi.

Haala durwugol neddo e hakke

¹⁴ Eden anndi Tawreeta Muusaa oon to Ruuhu Ceniido yuuri. De miin kaa, mi adunanke tan mo hakke dawrani. ¹⁵ Sabo mi faamaay ko ngadammi duum: ko njidumi wadude duum, mi wadataa dum, de ko mbanyumi duum, wo duum ngadammi. ¹⁶ Si mido wada ko mi yidaa wadude duum, ina holla mi jabii jamirooje Tawreeta deen ina mboodi. ¹⁷ Ndelle, wanaa miin wadirta noon, wo hakke gondo ley am. ¹⁸ Mido anndi e ley am, dum woni e ley banndu am, ko woodi walaa e muudum. Yidude wadude ko woodi ina woni e am, de mi waawaa wadude dum. ¹⁹ Mi wadataa ko woodi ko njidumi duum, wo ko boni ko mi yidaa duum ngadammi. ²⁰ Ammaa si mi wadii ko mi yidaa, wanaa miin gollirta noon, wo hakke gondo ley am oon. ²¹ Ko taykiimi dey: wakkati fuu mido yidi wadude ko woodi, de ko boni ina woni e am, ina hada kam. ²² E ley bernde am mido seyaroo Jamirooje Laamdo deen. ²³ Ammaa mido maata al'aada bondo e ley banndu am, ina haaba e laawol ngol hakkillo am wi'i na woodi ngool. Al'aada

bondo oon ina wada kam maccudo hakke gondo ley banndu am oon. ²⁴ Kay, mido yurminii! Moy waawi dannude kam e banndu yaarooru kam to maayde ndu? ²⁵ Jettooje ngoodanii Laamdo saabe Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu!

Ndelle miin, e ley hakkillo am wo mi maccudo jamirooje Laamdo, ammaa e banndu am wo mi maccudo laawol hakke.

8

Haala nguurndam kawtudam e Ruuhu Laamdo

¹ Joonin kaa, jukkungo fuu walaa e hawtuŋe e Iisaa Almasiihu been, ² sabo baawde Ruuhu kokkooje en nguurndam saabe Iisaa Almasiihu deen ndimdinii en e baawde hakke e maayde fuu. ³ Ko Tawreeta Muusaa waawaayno wadude saabe lokkaaku balli men, wo duum Laamdo wadi. O nuli Biyiiko e ley tagaadi nanndundi e biibe-Aadama jom'en hakkeji been faa itta hakke. E ley tagaadi ndiin o jukkii hakke golloowo e ley balli men. ⁴ Dum fuu wo faa laabal ngal Tawreeta yamiri ngaal hiiba e dow meeden, enen jokkuŋe Ruuhu be nganaa jokkuŋe muuyde terde been. ⁵ Jokkuŋe muuyde terde been, muuyde terde na ndawrana hakkillooji mubben. De jokkuŋe Ruuhu been, wo Ruuhu dawranta hakkillooji mubben. ⁶ Hakkillo jokkoowo muuyde terde muudum, na waddana joomum maayde. Hakkillo jokkoowo ko Ruuhu jeyi du, na waddana joomum nguurndam e jam. ⁷ Sabo hakkillo jokkoowo muuyde terde muudum tan ina wanyi Laamdo. Joomum downtaako Jamirooje Laamdo deen. Si goonga du, waawaa.

⁸ Jokkuŋe muuyde terde ʒeen mbaawaa welude Laamdo.

⁹ De onon le, on njokkataa muuyde terde, ammaa odon njokka Ruuhu, si goonga fu Ruuhu Laamdo ina woni ley berde moodon. Neddo fuu mo walaa Ruuhu Almasiihu oon, waldaa e Almasiihu. ¹⁰ Kaa si Almasiihu ina woni e moodon, fay si taweede ʒalli mon wo maaydi saabe hakke, yonkiiji mon kaa wo buurdi saabe on ndaardaama on fonnditiiŋe. ¹¹ Si Ruuhu Laamdo ina woni ley berde moodon, Laamdo buurtindo Iisaa Almasiihu e hakkunde maayŋe oon, hokkan ʒalli mon maayooji diin nguurndam, hokkiran dum Ruuhu muudum gondo ley berde mon oon.

¹² Ndelle, sakiraabe, won ko tilsani en, de dum wanaa jokkude muuyde terde. ¹³ Sabo si on mbuurdii odon njokka muuyde terde, on maayan. Ammaa si on mbardii muuyde deen Ruuhu Laamdo fu, on mbuuran. ¹⁴ Be Ruuhu Laamdo dowata fuu wo ʒiŋŋe Laamdo. ¹⁵ Laamdo hokkaay on Ruuhu gadoowo on maccuŋe faa ngarton e kulol. O hokkii on Ruuhu gadoowo on ʒiŋŋe Laamdo. Kam wadata faa noddiren Laamdo «Abba». ¹⁶ Ruuhu oon e hoore muudum na hawta e berde meeden faa laamna en wo en ʒiŋŋe Laamdo. ¹⁷ Si en ʒiŋŋe, wo en ronooŋe du. En ndonan ko Laamdo aadiinoo duum, en ndondan e Almasiihu du. Sabo sini en njardi torra e makko fu, en kebidan e makko teddeengal du.

Haala teddeengal garoowal

¹⁸ Mi hiisake torraaji wakkati joonin mbaawaa fonndeede e teddeengal ngal Laamdo ʒanginanta

en. ¹⁹ Si goonga, tagoore fuu ina heppi nyannde nde Laamdo ɓanginta ɓiɓɓe muudum ndeen. ²⁰ Sabo tagoore ndeen ina faddee hiɓɓinde ko nde jeyi gollude. Wanaa e muuyde mayre dum wadaa, wo Laamdo muuynoo dum. Ammaa jikke ina heddi, ²¹ sabo tagoore ndeen rimdinte e maccungaaku nyolngu, yaaree e ley ndimaaku e teddeengal ngal ɓiɓɓe Laamdo ndesanaa. ²² Sabo eden anndi, faa joonin tagoore ndeen fuu ina uuma ina tampi e naawalla ɗatawere. ²³ Wanaa ko tagaa tan uumata, enen heɓirɓe Ruuhu Laamdo oon hono dokkal Laamdo artiingal, enen du eden uuma. Eden keppi Laamdo wadaay en ɓiɓɓe muudum, de rimdina ɓalli men. ²⁴ En kisinaama, de wo ley jikke dow ko warata tafon. De jikke keɓaado selii laataade jikke, sabo neddo yowataa jikke e dow ko heɓi. ²⁵ Ammaa si eden njowi jikke e dow ko en keɓaay tafon, en ndoomiran dum munyal.

²⁶ Katin du, Ruuhu waran na walla en e lokkaaku men. Sabo si goonga, en anndaa no kaanden wadirde du'aare ni. Ammaa Ruuhu oon e hoore muudum nyaaganto en Laamdo, nyaagoranoo en uumaali ɓurɗi haalaaji luggude. ²⁷ Laamdo kumpitiido ko woni ley ɓerde men oon du ina anndi anniya Ruuhu, sabo wo e muuyde makko Ruuhu oon nyaagirantoo seniiɓe ɓeen.

²⁸ Eden anndi Laamdo ina gollira huunde fuu faa laatanoo yidube dum ko woodi, ɓe o noddi fodde anniya makko. ²⁹ Sabo ɓe Laamdo anndi gilla tagaaka ɓeen, o fodanake dum'en nanndude e Biyiiko oon, faa Biɗdo oon laatoo afo ardiido dow sakiraabe heewɓe. ³⁰ Katin du ɓe o fodanii ɓeen, o noddii dum'en, ɓe o noddi ɓeen, o tiigorake

ɗum'en fonnditiibe, 6e o tiigorii fonnditiibe been du, o hokkii ɗum'en ngedu muɓben e teddeengal makko.

Haala njinngu Almasiihu

³¹ Caggal ɗuum fuu, ɗume mbi'eten? Si Laamɗo ina wondi e meeden, moy waawani en? ³² Kanko, fay Biyiiko oon e hoore muudum o hadaay en, o hokkitirii ɗum saabe meeden en fuu. Si noon woni moyyere makko, wanaa o hokkidan en e muudum huunde fuu naa? ³³ Moy jaarata 6e Laamɗo subii 6een sariya? Fay gooto, sabo Laamɗo tiigorake 6e fonnditiibe! ³⁴ Moy waawi felude 6e yeeso sariya? Fay gooto, sabo Iisaa Almasiihu maayii, ko ɓuri ɗum du, o iirtake. Imo joodii gere nyaamo Laamɗo, imo nyaaganoo en. ³⁵ Dume waawi sendude en e njinngu Almasiihu? Tiidallaaji naa, billaare naa, torra naa, yolbere naa, kolndam naa, masiiba naa, maa kaafaahi naa? ³⁶ Wo hono no Binndi ɗiin mbiiri:

«Saabe maada miden nesa maayde
nyannde fuu,

miden ndaardee hono baali kirseteedi ni.»*

³⁷ Ammaa e ley majjum fuu, saabe jiddo en oon, eden ɓuri fay jaalotoo6e. ³⁸ Sabo mido tannyori, wanaa maayde, wanaa nguurndam, wanaa maleyka'en, wanaa laamu, wanaa ko wari joonin, wanaa ko waroyta, wanaa semmbe, ³⁹ wanaa ko woni faa dow, wanaa ko woni faa ley, huunde fuu ko tagaa waawaa sendude en e njinngu ngu Laamɗo wadani en ley kawtal meeden e Joomiraado men Iisaa Almasiihu.

* **8:36** Jabuura 44.23.

9

Haala lenyol ngol Laamdo subii

¹ Wo goonga kaalammi miin kawtuŋo e Almasiihu, mi fenataa. Bernde am nde Ruuhu Ceniido dowata ndeen, ina seedanoo kam mido haala goonga. ² Bernde am ina woodi met-torgal cattungal, nde selataa naawude ³ saabe Alhuudiyankooŋe been. Mi jaŋanno laataade kudaado mi seeda e Almasiihu miin e hoore am si ina nafannoo sakiraaŋe am 6e kawtumi yuwdi been. ⁴ Been ngoni Israa'iila'en. Laamdo wadi 6e biŋŋe muudum, holli 6e teddeengal muudum. Kambe njeyi aadiiji diin e Tawreeta Muusaa oon. Wo kambe Laamdo anndini no 6e ndewirta dum, kambe Laamdo wadani amaanaaji muudum. ⁵ Kambe yuuri e maamiraaŋe Israa'iila arandeeŋe been. Almasiihu du, neddaaku muudum yuuri e lenyol ngool. Jettooje ngoodanii Laamdo tiimudo huunde fuu faa abada! Aamiina.

⁶ Dum fuu wanaa wi'ude konngol Laamdo ngool hunngake laataade. Sabo wanaa yuurube e Israa'iila been fuu ngoni Israa'iilankooŋe, ⁷ wanaa yuurube e Ibrahiima been fuu ngoni biŋŋe muudum jaati. Sabo Laamdo wi'ii Ibrahiima: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»* ⁸ Inan ko dum yidi wi'ude: wanaa biŋŋe Ibrahiima rimiraaŋe no yimbe fuu ndimirtee nii ngoni biŋŋe Laamdo, ammaa wo rimiraaŋe saabe amaana been tiigora wo yuwdi makko. ⁹ Sabo Laamdo wadii amaana e haalaaji diin, wi'i, «Mi wartan e hono wakkati o mawuuri, de Saaratu heŋan biŋŋo

* 9:7 Fudfoode 21.12.

gorko.»† ¹⁰ Wanaa dum tan. Ndaaren no Rebeka hooyiri reedu biŋbe diŋo du. Baaba maŋŋe wo gooto, Isiyaaka, maami en oon. ¹¹⁻¹² Gilla biŋbe been ndimaaka sakko ɓe ngada ko woodi naa ko boni, ndeen Laamdo wi'i Rebeka: «Mawniiwo oon laatoto maccudo minyiiwo oon.»‡ O wadirii noon faa anniya makko dow subagol tabita. Subagol makko ngool yowaaki e golle yimbe, wo e Laamdo noddoowo oon ngol yowii. ¹³ Wo noon Binndi diin mbiiri: «Yaakuuba korsinmi, de Isuwa mbanyumi.»§

¹⁴ Ndelle, dume mbi'eten? Laamdo wo oonyiido naa? Kayto! Fay seeda! ¹⁵ Inan ko o wi'i Muusaa: «Mi hinnoto mo muuyumi hinnaade, mi yurmoto mo muuyumi yurmaade.»*

¹⁶ Ndelle, subagol makko yowaaki e muuyde neddo naa e tinnaare muudum, ammaa wo dow Laamdo jurmotoodo oon ngol yowii. ¹⁷ Sabo e ley Binndi diin, Laamdo wi'ii Fira'awna: «Ko ngadirmaami kaananke dey, faa mi hollira baawde am e maada, katin du faa innde am gooynee e adunaaru ndu fuu.»† ¹⁸ Ndelle, Laamdo yurmoto mo muuyi, yoornan bernde mo muuyi.

¹⁹ Ndelle on yaman kam: «Si wo noon worri fu, dume Laamdo felirta yimbe? Moy waawi salaade muuyde makko deen?» ²⁰ Aan bii-Aadama oon, wo a moy faa njeddaa Laamdo? Yalla loonde mahaande ina yama mahudo dum oon: «Ko wadi de mahirdaa kam ni?» ²¹ Mahoowo loode ina waawi wadude e loope deen ko yidi fuu: e

† 9:9 Fuddoode 18.10, 14. ‡ 9:11-12 Fuddoode 25.23. § 9:13 Malakiya 1.2-3. * 9:15 Wurtagol 33.19. † 9:17 Wurtagol 9.16.

loopal gootal o maha loonde gollirteende ko teddi, o maha wonnde du gollirteende ko hebaa fuu. ²² Woodī, fay si taweede Laamdo muuyi ɓanginde tikkere muudum e baawde muudum, o munyanii ɓe o tikkani ɓeen munyal cattungal, dum woni haanduɓe e halkude ɓeen. ²³ O wadirii noon du faa o ɓangina keewal darja makko dow ɓe o yurmotoo ɓeen, ɓe o segilanii gilla ko ɓooyi faa ngonda e darja makko. ²⁴ Dum woni enen ɓe o noddi ɓeen. De wanaa e ley Alhuudiyankooŋe tan, wo e ley lenyi goddi diin du. ²⁵ Dum woni ko Laamdo wi'i e annabi Hoseya:

«Yimɓe ɓe nganaa yimɓe am,
mi noddiran ɓe yimɓe am,
yimɓe ɓe korsinaaka ɓeen,
mi noddiran ɓe yimɓe am horsuɓe.

²⁶ Katin du, nokku do ɓe mbi'etee ɓe nganaa yimɓe am,

doon ɓe inndiroytee ɓiɓɓe Laamdo buurdo.» †

²⁷ Annabi Esaaya du haalii haala Israa'iilankooŋe, wi'i: «Fay si ɓiɓɓe Israa'iila keewiri no njaa-reendi maayo ni, seeda maɓɓe tan hisintee, ²⁸ sabo Joomiraado tabintinan konngol muudum dow adunaaru, hiɓɓinan ngol fuu law.» § ²⁹ Katin du wo nii Esaaya wiirunoo gilla arande:

«Sini Joomiraado jom baawde fuu oon accidaayno en yuwdi,

tawanno en laatake hono wuro Sodoma ni, en nanndii e wuro Gomoora.» *

† **9:26** Hoseya 2.25, 2.1. § **9:28** Esaaya 10.22-23. * **9:29** No Sodoma e Gomoora kalkiraa ni winndaama e ley Fudfoode 19.1-29.

No Laamdo ndaardata goondinbe Iisaa been fonnditiibe

³⁰ Ndelle, dume mbi'eten? Inan ko mbi'eten: yimbe be nganaa Alhuudiyankooŋe be pilaakino fonnditaare been, be keŋii fonnditaare, dum woni fonnditaare saabe goondinal. ³¹ Ammaa Israa'iilankooŋe pilorake fonnditaare e jokkugol Tawreeta, de be keŋaay fonnditaare ndeen. ³² Ko wadi? Sabo be piloraaki dum goondinal, wo e golle maŋbe be pilorii dum. Ndelle be pergake e «hayre fergoore ndeen» ³³ hono no Binndi diin mbiiri ni: «Inan, mi joyyinan e Siyona hayre nde yimbe pergotoo e muudum, tefaafe liŋoore dum'en. De goondindo nde fuu semtintaake.»†

10

¹ Sakiraaŋe, ko muuyumi ley bernde am e ko nyaagotoomi Laamdo wo Israa'iilankooŋe kisinee. ² Mido seedanoo be be njinnganii Laamdo sanne, de jinngi diin ngalɗa e paamal. ³ Be paamaay fonnditaare nde Laamdo hokkata ndeen, faa be pilanii ko'e maŋbe dabare laataade fonnditiibe. Duum wadi de be dwtanaaki laawol ngol Laamdo ndaardata neddo wo ponnditiido ngool. ⁴ Sabo Almasiihu woni timmoode jamirooje Tawreeta faa goondindo dum fuu ndaardee ponnditiido.

No kisindam woodirani goondindo Almasiihu fuu

⁵ Inan ko Muusaa winndi dow fonnditaare yuurunde e Tawreeta ndeen: «Neddo gadoowo

† 9:33 Esaaya 28.16.

jamirooje Tawreeta, kam wuurdata saabe maffe.»* 6 Ammaa inan ko haala Laamdo wi'i dow fonnditaare yuurunde e goondinal ndeen: taa wi'u e bernde maa «Moy yeenjata dow kammu?» Dum woni faa jippina Almasiihu, 7 naa «Moy yahata laakara?» Dum woni faa ummintina Almasiihu e hakkunde maayŋe. 8 Ndelle, dume Binndi diin mbi'i? «Konngol Laamdo ina badii ma, ingol woni e hunnduko maa, ingol woni e bernde maa.»† Konngol ngool woni kabaaru goondinal ngal min mbaajotoo ngaal. 9 Si a wi'ii e hunnduko maa Iisaa wo Joomiraado, de a goondinii e bernde maa Laamdo iirtinii mo e maayde fu, a hisinte. 10 Sabo wo e bernde neddo goondinta, de Laamdo ndaardan dum ponnditiido. Wo e hunnduko neddo haaldata ko goondini, de Laamdo hisina dum. 11 Wo hono Binndi diin mbiiri: «Goondindo mo fuu semtintaake.» 12 Joonin, walaa ko senndi Alhuudiyanke e mo wanaa Alhuudiyanke. Be fuu Joomii ŋe wo gooto, kam woni kebbinoowo moyyereeji muudum e noddooŋe dum been fuu. 13 Sabo «neddo fuu noddudo innde Joomiraado, hisinte.»‡

14 Ammaa noy ŋe kebirta noddude mo si ŋe ngoondinaay mo? Noy ŋe ngoondinirta mo si ŋe nanaay kabaaru makko? Noy ŋe nanirta kabaaru makko si baajotoodo walaa? 15 Noy yimŋe mbaajortoo du si nulaaka? Binndi diin mbi'ii: «Ndaar, koyde jottinooje Kabaaru Lobbo na mbelna bernde koy!»§ 16 De wanaa yimŋe

* 10:5 Lewinkooŋe 18.5. † 10:8 Fillitagol Tawreeta 30.12-14.

‡ 10:13 Jowiila 3.5. § 10:15 Esaaya 52.7.

fuu njaŋani Kabaaru Lobbo oon. Annabi Esaaya wi'ii: «Joomiraado, moy goondini waaju amin?»*
 17 Ndelle goondinal ina yuura e nanude waaju, waaju du ina yuura e konngol Almasiihu.

18 De mido yama yalla Israa'ilankooŋe nanaay naa? Be nanii koy! Aayaare wi'ii:
 «Daade maŋŋe nanaama e adunaaru fuu, konngi maŋŋe njottake faa hoore leydi.»†

19 Mido yama katin: Israa'ilankooŋe paamaay naa? Gilla arande Muusaa winndii ko Laamdo wi'i:
 «Mi wadan faa kiron yimbe ɓe nganaa yuwdi goongaari,
 mi wadan faa tikkanon yuwdi ndi walaa hakkillo.»‡

20 Ndeen kaa, annabi Esaaya hulaay wi'ude caggal duum:
 «Yimbe ɓe pilaakino kam ɓeen njiitii kam, yimbe ɓe yamanaay kam ɓeen du,
 mi ɓanganii dum'en hoore am.»§

21 Ammaa to Israa'iila, Laamdo wi'ii:
 «Fajiri faa futuro mido filoo jaɓɓaade yimbe saliiɓe, sattuɓe.»*

11

No Laamdo holliri ina yurmoo Israa'ilankooŋe

1 Ndelle, mido yama yalla Laamdo yoppii yimbe muudum Israa'ilankooŋe ɓeen naa? O yoppaay! Sabo miin e hoore am wo mi Israa'iilanke, wo mi yuwdi Ibrahiima, wo e lenyol Benyamin njeyaami.

* **10:16** Esaaya 53.1. † **10:18** Jabuura 19.5. ‡ **10:19** Fillitagol Tawreeta 32.21. § **10:20** Esaaya 65.1. * **10:21** Esaaya 65.2.

² Laamdo yoppaay yimbe muudum 6e subinoo gilla arande been. Yalla on anndaa ko Binndi diin mbi'i nde annabi Iliyaasa woyanannoo Israa'iilankooŋe been to Laamdo naa? O wi'ii: ³ «Joomiraado, 6e mbarii annabaabe maa, 6e kalkii kirsirde maa sadaka. Miin tan heddii, de i6e ndaara no 6e mbarda kam.» ⁴ Ammaa dume Laamdo jaabii mo? O wi'ii: «Mi resanii hoore am wor6e ujunaaje njeddo 6e kujidanaay tooru wi'eteendu Ba'al.» ⁵ Hono noon, hakkunde yimbe hannden been, ina woodi yimbe seeda 6e Laamdo suborii saabe hinney muudum. ⁶ De si o suborake 6e hinney fu, en anndan o suboraaki 6e saabe golle ma66e. Si wo saabe golle ma66e fu, hinney Laamdo oon heddataako laataade hinney katin.

⁷ Ndelle, dume laatii? Ko laatii dey, Israa'iilankooŋe been ke6aay ko pilotonoo duum, wo 6e Laamdo subii been ni ke6i dum. Heddiibe been, berde mu66en njoornaa ⁸ hono no winndiraa ni:

«Laamdo uddii hakkillooji ma66e,
wumnii gite ma66e, faadinii noppi ma66e.

Faa hannden noon worri.»*

⁹ Daawda du wi'ii:

«Wo rewugol ma66e bonngol ngool laatanoo 6e
tuugol† faa 6e njana ley maggol,
laatanoo 6e fergere faa 6e njukkee.

¹⁰ Wo gite ma66e ni66inee taa 6e nji'a,
wo 6aawe ma66e turee faa abada!»‡

¹¹ Ndelle, mido yama: ko Alhuudiyankooŋe been
pergii duum, yalla wo faa 6e caama faa abada naa?

* **11:8** Fillitagol Tawreeta 29.3, Esaaya 29.10. † **11:9** Tuugolwo ko wo66e mbi'ata huuseeru maa bedorgal. ‡ **11:10** Jabuura 69.23-24.

Wanaa koy! De wo saabe lutti maŋŋe diin, yimŋe 6e nganaa Alhuudiyankooŋe 6een kebiru kisindam, faa Alhuudiyankooŋe 6een kira. ¹² Si lutti maŋŋe diin laatanake yimŋe adunaaru barke, si mursey maŋŋe du laatanake 6e nganaa Alhuudiyankooŋe 6een barke, barke oon 6uran ɗum manngu sanne si Alhuudiyankooŋe 6een fuu tuubii.

Haala hisineede yimŋe 6e nganaa Alhuudiyankooŋe

¹³ Joonin, wo onon yimŋe 6e nganaa Alhuudiyankooŋe 6een kaaldammi: ko laatiimi nu-laado e moodon ɗuum, mido mantoro gollal ngal kokkaami ngaal ¹⁴ de na hasii mi heŋan waddude kiram e ley lenyol am, faa mi hisina wobŋe maŋŋe. ¹⁵ Sabo si wodɗineede Alhuudiyankooŋe wadi de yimŋe adunaaru ndewrintinaa e Laamɗo fu, ɗume laatoyto si 6e njaŋŋowaama? Dum laatoru hono wo 6e yaltuŋe e maayde!

¹⁶ Si tamre arandeere sakkaama Laamɗo, tame keddiide deen du cakkaama. Si ɗadi lekki cakkaama Laamɗo, licce deen du cakkaama. ¹⁷ Joonin le, Israa'iilankooŋe ina nga'i hono no lekki jaytun ki licce muudum godde caltaa. Aan mo wanaa Alhuudiyanke nannduɗo e liccal jaytun laddehi, a waddaama, a dobaama e jaytun kiin. Nii kebirɗaa ngedu e ko yuurata e ɗadi jaytun kiin. Ada heŋa barke lekki kiin, ada mawnida e licce godde deen. ¹⁸ Saabe majjum, taa mantodaa yeeso licce caltaade deen. De si ada mantoo fu, miccodaa wanaa aan wuurni ɗadi diin, wo ɗadi diin mbuurni ma. ¹⁹ Ina woodi tawee ada wi'a: «Ko wadi de licce deen caltaa dey, wo faa miin mi naata, mi dobee do.» ²⁰ Goonga! Ammaa ko de

caltiraa dey, wo rafi goondinal majje. Aan ada heddi e dobeede saabe goondinal maa. Ndelle, taa mawninkina, ammaa hulu. ²¹ Sabo si Laamdo accaay licce arandeeje deen fu, accataa ma aan du. ²² Ndelle, taykita moyyuki Laamdo e tikkere muudum fuu: tikkere makko na woni e saamuŋe been, de moyyuki makko na woni e maada sini ada tabiti e moyyuki kiin. Si wanaa duum fu, aan du a saltete. ²³ Israa'iilankooŋe du, si ɓe njoppii salaare maɓɓe de ɓe ngoondini fu, Laamdo nannan ɓe katin hono no licce ndobirtee e lekki. Sabo Laamdo ina jogii baawde dobude ɓe e lekki kiin katin. ²⁴ Ndelle aan yuurudo e lekki laddeehi oon, si a saltaama e makki a dobaama e lekki jaytun aawaaki kiin, haala fuu walaa licce yuurde e lekki aawaaki kiin, si caltanooma ina mbaawi dobeede e inna muɓɓen.

No Laamdo yurmortoo yimɓe fuu

²⁵ Sakiraaɓe, mi yidaa ndullon ko suudi dum do, heɓa taa ndaardon ko'e mon wo on jom'en hakkillo: Israa'iilankooŋe laatake yoorɓe ɓerde, de dum timman wakkati siyiiji yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooŋe fuu ngoondini, naati laamu Laamdo. ²⁶ Hono noon Israa'iilankooŋe been fuu kisinirtee, no Binndi diin mbiiri ni:

«Kisinoowo yuuran e Siyona,
ittan luttal fuu e yuwdi Yaakuuba.»§

²⁷ «Dum woni amaana am e maɓɓe
wakkati nde mooytammi hakkeeji maɓɓe.»*

§ **11:26** Esaaya 59.20. * **11:27** Yeremiya 31.33-34.

28 Ko Alhuudiyankooŋe 6een njaŋaay Kabaaru Lobbo oon ɗuum, 6e laatorii wayŋe Laamɗo, ammaa wo ɗum saabe moodon faa keɓon Kabaaru oon. De ko Laamɗo subii 6e ɗuum, 6e laatake 6e o yidi saabe maamiraaŋe maŋŋe. 29 Wo noon, sabo Laamɗo waylitataa anniya dow mo moyyinani dokke muuɗum, e dow mo noddi. 30 Onon yimŋe 6e nganaa Alhuudiyankooŋe, arande on calakeno Laamɗo, de joonin kaa on keɓii yurmeende saabe sattere Alhuudiyankooŋe. 31 Noon du, joonin wo 6een calii Laamɗo, de Laamɗo yurmii on. De ɗum laatake faa 6een du keɓa yurmeende makko. 32 Sabo Laamɗo uddii yimŋe fuu e ley salaare, faa o yurmoo 6e fuu.

33 Hey barkeeji Laamɗo korsuɗi ina keewi! Hakkilantaaku makko e anndal makko ina luggi! Fay gooto waawaa anndude anniyaaji makko. Fay gooto waawaa faamude laabi no o gollirta. 34 Wo hono noon winndiraa:

«Moy anndi miilooji Joomiraado?

Moy laatii tindinoowo ɗum?»†

35 «Moy artii hokkude mo sakko o yoɓa ɗum?»‡

36 Si goonga, huunde fuu e makko yuuri, huunde fuu wo kanko tiigii, huunde fuu wo kanko jeyi. Wo teddeengal woodan mo faa abada! Aamiina.

12

No goonɗinŋe Iisaa kaani wuurdude

1 Ndelle sakiraaŋe, mido nyaagoo on sanne saabe yurmeende Laamɗo, cakkee ko'e mon laatodon sadaka buurɗo, ceniɗo, beldo Laamɗo.

† 11:34 Esaaya 40.13. ‡ 11:35 Ayuuba 41.3.

Dum woni dewal ngal kaandon rewruude mo ngaal. ² Taa nyemmbitee adunaaru, ammaa accee Laamdo heydintina hakkillooji mon faa berde moodon mbaylitoo. Ndeen, on mbaawan annude muuyde Laamdo: ko woodi e ko weli mo e ko hiŋbi.

³ Saabe moyyere nde Laamdo hokki kam ndeen, mido wi'a mono e moodon fuu: taa njaaree ko'e moodon to on njottaaki, ammaa ndaaron ko'e mon e miilooji hakkilantaaku, kawrooji e goondinal ngal Laamdo etani on ngaal. ⁴ Gooto e meeden fuu ina jogii terde keewde, de terde deen fuu kawtaa golle. ⁵ Hono noon, enen e keewal meeden fuu, wo en neddo gooto e ley kawtal meeden e Almasiihu. En fuu eden njeйдаa no terde fuu njeydiraa e banndu ni.

⁶ En kokkaama dokke ceedude de Laamdo hokkiri en moyyere muudum. Si Laamdo hokkii neddo haaltude konngol ngol watti e muudum, haaltira ngol no fotiri e goondinal muudum. ⁷ Mo Laamdo hokki dokkal wallude woŋŋe, o walla ŋe. Mo o hokki dokkal jannginde, o janngina. ⁸ Mo o hokki dokkal semmbindina yimŋe, o semmbindina dum'en. Mo o hokki dokkal moyyande woŋŋe du, o hokkira e yardaamuye. Mo o hokki dokkal ardaade, o ardoro tinnare. Mo o hokki dokkal yurmeende du, o yurmoro woŋŋe e seyo.

⁹ Njinngu moodon laatoo ngu waldaa e naafikaaku. Mbanyee ko boni, kaŋŋe e ko woodi. ¹⁰ Njidunduree njinngu sakiraagu, mono fuu teddina bannum faa burna dum hoore muudum. ¹¹ Taa accee tinnare mon feewa. Ngollanon Joomiraado e berde mon fuu.

12 Mbeltee e ley jikke moodon, munyee torra, tinnee keddododon e du'aare. 13 Mballee seniibe Laamdo e haajuuji mubben, laatee jabotoobe weerbe. 14 Mbarkinee torroobe on. Mbarkinon be, taa kudon be. 15 Ceyodee e seyiibe, mboydee e woyoobe. 16 Laatodee miilo wooto. Taa pilee manngu ammaa kawtee ko'e mon e lokkaaŋe. Taa tiigoree ko'e mon on jom'en hakkillo. 17 Si goddo wadii on ko boni, taa njomnitee dum. Kakkilane wadude ko yimbe fuu ndaarata na njardi. 18 Si na laato, ngondiree e yimbe fuu e jam. Pilodon dum haddi no mbaawrudon. 19 Sakiraaŋe horsuŋe, taa njomnitane ko'e mon. Ko kaandon wadude dey, accee tikkere Laamdo ndeen yomnitanoo on. Sabo e ley Binndi diin Joomiraado wi'ii: «Miin woni jomnitotoodo, miin yoboyta be.»* 20 Ina winndaa katin: «Si ganyo ma yolbii fu, nyaamnaa dum, si domdii njarnaa dum. Si a wadii nii fu, a wadan o semta saabe ko o wadi ko boni duum.»† 21 Taa accu ko boni jaale, ammaa jaalora ko boni duum e ko woodi.

13

Haala downtanaade laamiibe

1 Mono fuu downtanoo laamiibe, sabo laamu walaa si wanaa yuurungu to Laamdo. Laamiibe fuu wo Laamdo jyyini dum'en. 2 Saabe duum, neddo fuu caliido laamu leydi salake ko Laamdo yamiri. Caliido yamiroore Laamdo du foodanan hoore muudum jukkungo. 3 Gadoowo ko woodi walaa ko huldata hoorebe been, wo gadoowo

* 12:19 Fillitagol Tawreeta 32.35. † 12:20 Banndi 25.21-22.

ko boni hulata 6e. Ada yidi tawee a hulataa laamiibe leydi naa? Ndelle, ngadaa ko woodi. Ndeen laamu yettete. ⁴ Sabo laamiibe wo gollanoobe Laamdo faa nafe. Ammaa si tawii wo ko boni ngadataa, kulaa, sabo wanaa bolum laamiibe mbakkorii kaafaahi. Wo 6e gollanoobe Laamdo faa 6e tabintina jukkungo muudum dow gadoowo ko boni fuu. ⁵ Ndelle, tilay dwtanodon laamiibe been, wanaa saabe hulde jukkeede tan, ammaa faa taa berde mon pela on du. ⁶ Dum wadi de odon njo6a lampo, sabo laamiibe been wo gollanoobe Laamdo, hokku6e wakkatiiji mu6ben fuu faa laamoo. ⁷ Kokkee mono fuu ko jeyi hokkeede. Kokkee lampo mo kaandon hokkude lampo, kokkon tino mo kaandon hokkude tino. Kulon mo kaandon hulude, teddinon mo kaandon teddinde.

No yim6e njeysi yidundurde

⁸ Taa njoganee fay gooto nyamaande. Huunde wootere tan haani laataade nyamaande, dum woni yidundurde. Sabo jiddo gondo muudum fuu, tabintinii jamirooje Tawreeta. ⁹ Odon anndi kadaadi dii do: «Taa jeenu, taa wadu warhoore, taa wujju, taa muuyu ko a jeyaa». Kanji e jamirooje godde deen fuu ina kawriti e yamiroore wootere. Ndeen woni: «Njidiraa gondo maa no njidirdaa hoore maa ni.» ¹⁰ Jiddo gondo muudum wadataa dum ko boni. Ndelle njingu na tabintina Tawreeta oon.

¹¹ Taykee kujje deen, sabo odon anndi wakkati mo ngonden e muudum. Wakkati mo kaandon finude oon yonii. Sabo joonin kisindam 6uri 6adaade en diina nde naatunoden e goondinal

ndeen. ¹² Jemma ɓadake timmude, nyalooma ɓattake. Ndelle, celen gollude golle nimre, kooyen kaɓitirde annoora. ¹³ Mbuurden no haaniri, hono no wonɓe ley annoora nyalooma. Wanaa e ley fijirde bonnde e sulagol, wanaa e gollleeji ɓalli tuundi e rafi semto, wanaa e poodundural e kiram. ¹⁴ Bornoree Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu hono no kaddungal ni, taa kilnee muuyde terde moodon, taa nyaamnon de.

14

Haala lokkaaɓe e jom'en semmbe

¹ Njaɓɓee mo goondinal muudum lokkidi tawa on peldaay dum ko miilotoo. ² Hasii goddo ina woodi goondinal faa na waawi nyaamude huunde fuu, tawee goddo du goondinal muudum ina lokkidi faa nyaamataa teewu. ³ Nyaamoowo teewu oon taa yawa mo nyaamataa teewu oon. Mo nyaamataa teewu oon taa fela nyaamoowo teewu oon, sabo Laamdo jaɓɓake mo. ⁴ Aan, wo a moy faa pelaa gollanoowo goddo? Yalla imo darii faa woodi naa o saamii, dum fuu wo donngal joomiiko. O daroto faa wooda du, sabo Joomiraado ina woodi baawde jogaade mo faa o daroo.

⁵ Hasii goddo ina jogorii nyalaande wootere ina ɓuri godde teddude, tawee goddo du ina jogorii nyalaade fuu wo potu. Mono fuu tannyora ko miilotoo dum e ley hakkillo muudum. ⁶ Burdindo nyalaande oon wadirii dum saabe Joomiraado. Katin du, nyaamoowo ko yidi fuu oon wadirii dum saabe Joomiraado, sabo imo yetta Laamdo. Mo nyaamataa teewu oon du wadirii

dum saabe Joomiraado, imo yetta Laamdo kanko du. ⁷ Sabo fay gooto e meeden wuurantaa hoore muudum, katin du fay gooto e meeden maayantaa hoore muudum. ⁸ Si en mbuurii, wo Joomiraado mbuuranden. Si en maayii du, wo Joomiraado maayanden. Si en mbuurii naa si en maayii fu, wo Joomiraado oon jeyi en. ⁹ Sabo Almasiihu maayii, de ummii e maayde faa laatoo Joomiraado wuur6e e maay6e fuu.

¹⁰ Aan, ko wadi de ada fela sakiike maa goondindo oon? Naa aan, ko wadi de ada yawa sakiike maa goondindo oon? En fuu, en ndaroyto yeeso sarorde Laamdo. ¹¹ Sabo ina winndaa:

«Joomiraado wi'ii:

«Tannyoree, no tannyordon mi buurdo:

Koppi fuu kofanto kam,

demle fuu cedoto miin woni Laamdo.» »*

¹² Ndeen mono e meeden fuu jaabanto hoore muudum yeeso Laamdo.

¹³ Dum le, taa pelunduren hakkunde meeden katin. Kooyee anniya reentaade e huunde fuu ko waawi fergude sakiike mon naa ko libata dum.

¹⁴ Saabe kawtal am e Joomiraado men Iisaa mido tannyori nyaamdu fuu e hoore muudum harmaa.

Ammaa si neddo miilii goddum wo karmudum, dum harmanan dum kam kaa. ¹⁵ Si a torrii sakiike maa goondindo oon saabe ko nyaamudaa,

a jokkaay laawol njingu. Taa halku mo Almasiihu maayani dow ko nyaametee. ¹⁶ Ndelle,

ko ndaardon na woodi duum, tinnee taa wobbe mbonkoo on saabe majjum. ¹⁷ Sabo laamu

Laamdo wanaa kabaaru nyaamdu naa njaram,

* **14:11** Esaaya 45.23.

wo kabaaru fonnditaare e jam e seyo ley kawtal Ruuhu Ceniido. ¹⁸ Golliranoowo Almasiihu hono noon fuu, welan Laamdo, yimbe du teddinan dum. ¹⁹ Ndelle, piloden ko beydata jam hakkunde meeden. Mono fuu filoo ko semmbindinta bannum ley goondinal.

²⁰ Taa mbonnon golle Laamdo saabe haala nyaamdu. Si goonga, nyaamdu fuu ina laaŋi, ammaa si nyaamdu ndu nyaamataa nduun ina ferga sakiike maa, nyaamude ndu woodaa. ²¹ Ko woodi dey, wo taa nyaamon teewu naa njaron doro, naa ngadon huunde fuu ko fergata sakiike moodon. ²² Huunde fuu ko ngoondindaa, njogodaa dum hakkunde maa e Laamdo. Barke woodanii mo sikkirtaa ko woni e hakkillo muudum. ²³ Ammaa si neddo wadii sikki-sakka de nyaami fu, jukkete, sabo joomum nyaamiraay goondinal. Huunde fuu ko waldaa e goondinal wo luttal.

15

¹ Enen sellube goondinal been, eden kaani wal-lude be goondinal mubben lokiidi been. Haanaa ngaden ko weli en tan. ² Gooto e meeden fuu filoo ko welata gondo muudum, faa nafa dum, de semmbindina dum ley goondinal. ³ Sabo fay Almasiihu jokkaay mbelirka yonki muudum, ammaa laatake no winndiraa ni: «Mbonkaaji mbonkiiŋe ma diin e am njani.»* ⁴ Ko winndanoo arande e ley Binndi diin duum, winndaama faa janngina en. Idi kolla en munyal, idi cellina berde men, faa keben tannyoral ley jikke men. ⁵ Laamdo jom munyal, cellinoowo berde oon, hokku on

* 15:3 Jabuura 69.10.

laataade jom'en miilo wooto hono no Iisaa Almasiihu anndiniri on ni. ⁶ Noon teddinirton Laamdo e anniya gooto e daande wootere. Oon woni Baaba Iisaa Almasiihu Joomiraado men.

⁷ Nja66unduree no Almasiihu ja6borii on ni, faa Laamdo teddinee. ⁸ Mido wi'a on: Almasiihu warii gollani Alhuudiyankoo6e. Ko o gollani 6e duum hollitii Laamdo wo koolniido, sabo tabintinii amaanaaji di wadannoo maamiraa6e ma66e diin. ⁹ Woodi du, wo faa lenyi goddi diin teddina Laamdo dow yurmeende muudum, hono no windiraa:

«Saabe duum, mi yettete hakkunde lenyi,
mi yimante faa teddina innde maa.»†

¹⁰ Ina winndaa katin:

«Onon lenyi, mbeltodee e yim6e Joomiraado
6een.»‡

¹¹ Katin du:

«Njettee Joomiraado, onon lenyi fuu!

Manee mo, onon siiyiiji yim6e fuu!»§

¹² Annabi Esaaya du wi'ii:

«yuurudo e lenyol Yesa warowan,
oon ummoytoo faa laamoo lenyi adunaaru.

Di njowan jikke majji e makko.»*

¹³ Laamdo jom jikke oon hebbin on seyo e jam fuu saabe ko ngoondindon mo, faa jikke moodon 6eydoo heewude saabe baawde Ruuhu Ceniido!

No Pool haaldi kabaaru golle muudum

¹⁴ Sakiraa6e am, mido tannyori odon keewi mboodirka, odon keewi anndal, katin du mono

† 15:9 2 Samuwiila 22.50, Jabuura 18.50. ‡ 15:10 Fillitagol Tawreeta 32.43. § 15:11 Jabuura 117.1. * 15:12 Esaaya 11.10.

fuu na waawi tindinde banndum. ¹⁵ Ammaa ley ɓataaki ki mido suusi haalande on haalaaji goddi faa laaba faa mi miccintina on di. Mi haaldirii noon saabe moyyere nde Laamdo hokki kam ¹⁶ laataade gollanoowo Iisaa Almasiihu e ley yimbe ɓe nganaa Alhuudiyankooŋe. Ko mbaajotoomi Kabaaru Lobbo oon duum wo gollal ceningal faa ɓe nganaa Alhuudiyankooŋe been laato sadaka beldo Laamdo mo Ruuhu Ceniido senini. ¹⁷ Ndelle, e kawtal am e Iisaa Almasiihu, mido waawi mantoraade golleeji di ngollanmi Laamdo diin. ¹⁸ Sabo walaa fuu ko cuusumi haalude si wanaa ko baawde Almasiihu tabintini e ley golle am faa waddana ɓe nganaa Alhuudiyankooŋe been dwtanaade Laamdo. O wadii dum ley haala am e ley golle am, ¹⁹ e ley baawde maandeeji e kaayeeffiji, fuu dow baawde Ruuhu Laamdo. Hono noon njottinirmi Kabaaru Lobbo haala Almasiihu oon nokkuuje fuu gilla Urusaliima e seraaaji muudum faa leydi Illiriya. ²⁰ Katin du, gilla arande anniya am wo waajaade Kabaaru Lobbo do innde Almasiihu yottaakino, faa taa mi nyiba dow nyimngo neddo goddo. ²¹ De mi wada hono no winndiraa ni:

«Be kumpitaakano haala makko been nji'owan,
ɓe nanaayno been du paamowan.»†

Haala anniyaaji Pool

²² Wo gollal waajaade ngaal hadi kam warude to moodon kile keewde. ²³ Joonin kaa, gollal ngaal huuɓii leyde dee do. Katin du wadii duubi keewdi ko njidumi warude to moodon. ²⁴ Mido

† 15:21 Esaaya 52.15.

yidi fantude to moodon si mido yaha Espanya. Si mi ndarii on de ceyodiimi e moodon fu, odon mbaawi wallude kam e jahaangal am faa mi yot-towoo toon.

²⁵ De joonin kaa mi yahan Urusaliima faa mi walla seniibe wonbe toon. ²⁶ Sabo kawrite goondinbe gonde Makedoniya e Akaya deen an-niyake hawrundurde mballa faa kokka talkaabe jeyaaŋe e seniibe Urusaliima been. ²⁷ Be anniyorii dum berde belde, de na tilsani be hono njobdi du. Sabo si Alhuudiyankooŋe been mballii lenyi godfi diin keba ngedu e barkeeki Ruuhu fu, lenyi diin du ina kaani wallirde Alhuudiyankooŋe e kujje adunaaru. ²⁸ Si mi yottinii dum, mi hokkii be ko hawrunduraa duum fu, mi yahan Espanya, mi fantan to moodon. ²⁹ Mido anndi si mi warii to moodon fu, mi wardan e barke Almasiihu keewdo.

³⁰ Sakiraaŋe, saabe Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu e saabe njinngu ngu Ruuhu oon hokkata nguun, mido nyaagoo on sanne: kawton e am e ley du'aawuuji moodon to Laamdo saabe am. ³¹ Naarodon Laamdo danna kam e yimbe be ngoondinaay wonbe Yahuudiya been, katin du seniibe wonbe Urusaliima been njaaboo ballal ngal njaaranammi dum'en ngaal. ³² Hono noon, mi yottorto on e bernde welnde saabe muuyde Laamdo, de kedden powtiri seeda. ³³ Laamdo jom jam wonda e moodon, on fuu. Aamiina.

16

Jowtaali

¹ Mido haalana on kabaaru sakiike meeden debbo bi'eteedo Febe, gollanoowo kawrital

goonŋinŋe gonngal ley Kankiriya oon. ² Njaŋborodon mo ley innde Joomiraado no seniibe been kaaniri njaŋboreede ni. Katin du mballee mo e huunde fuu ko o haajaa, sabo o wallii heewŋe, miin du o wallii kam. ³ Njowtanon kam Pirisilla e Akila, gollidoobe e am golle Iisaa Almasiihu been. ⁴ Kamŋe nesi mursude yonkiiji maŋŋe faa ŋe ndanna yonki am. Wanaa miin tan yettata ŋe, kawrite goonŋinŋe ŋe nganaa Alhuudiyankooŋe deen fuu ina njetta ŋe. ⁵ Njowtanon kam goonŋinŋe hawroobe ley suudu maŋŋe been fuu. Njowton Epaynetus, gido am korsudo oon. Kanko artii goonŋinde Almasiihu ley leydi Aasiya fuu. ⁶ Njowton Mariyama tampando on sanne oon. ⁷ Njowton Andoronika e Yuniya, banndiraabe ŋe uddidanoomi e kasu been. Wo ŋe nulaabe anndaabe sanne, katin du kamŋe artii kam goonŋinde Almasiihu.

⁸ Njowton Ampiliyaatu mo korsinirmi saabe Joomiraado oon. ⁹ Njowton Urbaanu, gollidoowo e meeden golle Almasiihu oon, kam e Estaaki gido am korsudo oon. ¹⁰ Njowton Apeles, tabintinaado wo jokkudo Almasiihu e goonga. Njowton yimŋe galle Aristobul. ¹¹ Njowton Herodiyon banndam oon. Njowton yimŋe galle Narsisi hawtuŋe e Joomiraado been. ¹² Njowton Tirifena e Tirifosa, rewŋe gollanoobe Joomiraado been. Njowton Persis mo korsinmi, oon wo debbo tampudo sanne e ley gollande Joomiraado. ¹³ Njowton Rufus mo Joomiraado suŋii oon. Njowton inniiko mo ndaardumi wo inna am ni, miin du. ¹⁴ Njowton Asinkiriti e Felegon e Hermes e Patorooba e Her-masa e goonŋinŋe Iisaa wondube e maŋŋe been.

¹⁵ Njowton Filoloogu e Yuliya, njowton Nere e sakiikem debbo, kam e Olimpa. Njowton seniibe wondube e maŋbe been fuu. ¹⁶ Jowtunduron e jowtaali ceniidi. Kawrite goondinbe Almasiihu fuu ina njowta on.

¹⁷ Sakiraaŋe, mido ŋaroo on sanne, kakkilon e waddoobe ceedaagu. Ibe perga yimbe sabo be calake jannde nde keɓuɗon ndeen. Mboddee be! ¹⁸ Sabo yimbe wa'uube hono noon ngollantaa Joomiraado meeden Almasiihu. Ko be ngollanta dey, wo deedi maŋbe. Wo e haalaaji maŋbe belɗi e manooje maŋbe jaayde be majjinirta hakkilooji yimbe be anndaa been. ¹⁹ Onon le, kabaaru dowtaare moodon yottake yimbe fuu. Saabe duum mido weltoroo on, de mido muuyani on laatodon jom'en hakkillo e dow ko woodi, laatodon be ngalaa feloore du e dow ko boni. ²⁰ Laamdo jom jam oon wadan niison Seydaani ley teppe moodon ko ɓooyataa. Hinney Joomiraado meeden Iisaa wondu e moodon.

²¹ Timote gollidoowo e am oon ina jowta on. Lukiyus e Yason e Sosipatoro banndiraaŋe am been ina njowta on. ²² Miin, Tertiyu, binndando Pool bataaki ki oon, mido jowta on saabe kawtal meeden e Joomiraado. ²³ Gayus, beero am mo kawrital goondinbe ngaal hawrata galle muudum oon, ina jowta on. Erasta kalfinaado kaalisi ngaluure nde oon ina jowta on, kam e Kuwartus sakiike meeden oon. [²⁴*]

Jettooje

* **16:24** E dereeji ɓooydi, goddi ina beyda aaya 24: Hinney Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu wondu e moodon on fuu. Aamiina.

²⁵ Jettooje ngoodanii Laamdo baawdo sembinde on fodde Kabaaru Lobbo haala Iisaa Almasiihu mo mbaajiimi oon. Kabaaru Lobbo oon wo 6angugol sirri Laamdo cuudanoodo gilla arande ²⁶ de joonin o 6anginaama. Dewte annabaabe anndinii dum lenyi diin fuu no Laamdo duumiido oon yamiri ni, faa di ngoondina Laamdo, di downtanoo dum. ²⁷ Laamdo kam tan woni hakkilanteejo. Teddeengal woodan mo faa abada saabe Iisaa Almasiihu. Aamiina.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2